

Barentsz Special

STICHTING EXPEDITIESCHIP WILLEM BARENTSZ

BS1-SEP2017

**BIJZONDERE ONTMOETING TUSSEN
TWEE SCHEPEN MET EEN ROEMRUCHT
VERLEDEN
HARLINGEN
19 SEPTEMBER**

Programma Halve Maen met rendez-vous in Harlingen

- **17 september**
Vertrek uit Hoorn
- **18 september**
Aankomst in Harlingen
tijdstip van aankomst nog onbekend,
afhankelijk van wind en tij.
- **19 september**
Afgemeerd in Harlingen
nabij de Barentszwerf
09.00 uur - 10.00 uur persbijeenkomst
**15.00 uur - 18.00 uur ontvangst sponsors,
supporters en vrienden van SEWB**
Toegang voor publiek. Gratis entree.
**Het geheel zal muzikaal worden
omlijst met optredens van de band
Cicadas en het duo Dets Laif.**
- **20 september**
Vertrek naar Terschelling
09.00 uur - 10.00 uur SEWB ontvangst gasten
10.00 uur - afvaart naar Terschelling

Een historisch treffen

Na het vastlopen van Willem Barentsz' schip in het ijs van Nova Zembla, kreeg de Engelse kapitein Henry Hudson in 1609 van de VOC de opdracht opnieuw een vaarroute om de Noord naar Azië te vinden. Eigenzinnig als hij was, probeerde hij dat via een noordwestelijke route, dwars door het Noord- Amerikaanse continent. Die poging strandde, Hudson keerde onverrichterzake terug naar huis.

Twee missies met hetzelfde doel. Twee missies die de geschiedenis ingingen als voorbeeld voor de expansiedrift van de Republiek der Nederlanden, toen een zeevarende natie van wereldfaam. Het schip van Willem Barentsz wordt nu gereconstrueerd in Harlingen, van de Halve Maen werd in 1989 een replica gebouwd die in Hoorn ligt.

Nu, ruim vierhonderd jaar later, zullen beide schepen elkaar treffen in de haven van Harlingen. De een nog in aanbouw op het droge, de ander op schootsafstand aan de Willemshaven.

19 september Harlingen
open voor bezoek
15.00 uur - 18.00 uur

Moeiteloos om de Noord

Arme Willem Barentsz, arme Henry Hudson. De een liet het leven op Nova Zembla, de ander liep een enorme deuk op in zijn reputatie. Arme bemanningsleden van beide schepen waarvan velen het leven lieten, crepeerden van honger en ellende. De mannen van Hudson sloegen uit pure wanhoop zelfs aan het muiten. Ze hadden eens moeten weten dat nu, anno 2017, zo'n doortocht boven Rusland langs naar Azië helemaal geen heldhaftige onderneming meer is. Door de opwarming van de aarde smelt het ijs op het poolgebied zo snel dat de Noordelijke Zeeroute steeds beter bevaarbaar wordt. Recentelijk voer de Russische tanker Christophe de Margerie in 19 dagen om de Noord van Noord-Noorwegen naar Zuid-Korea. Moeiteloos, op eigen kracht en zonder ijsbreker die voorheen nog mee moest om een vaarweg vrij te maken door zes meter dik ijs. In vier eeuwen is er in veel veranderd.

Dat wordt, in historisch perspectief, een heel bijzondere rendez-vous.

De Halve Maen doet Harlingen aan op doorreis vanuit haar thuishaven Hoorn naar Terschelling, ter opluistering van het Springtij Forum Duurzaamheid dat in de derde week van september wordt gehouden. De bedoeling is dat het schip op maandag 18 september in Harlingen aankomt en 19 september een dag lang aan de Willemskade in Harlingen ligt.

Voor liefhebbers een prachtige gelegenheid om zo'n historisch schip te zien binnenvaren en te kunnen bekijken. En om alvast een idee te krijgen hoe het Barentszschip er straks uitziet, en in de ban te geraken van haar zeilende toekomst. Dat alles in de wetenschap dat het Barentszschip nog 'echter', op-en-top authentiek is en volgens de historische zestiende-eeuwse bouwmethode (de schaal-methode) wordt herbouwd.

Foto voorpagina en foto rechts uit het archief van de Halve Maen.

Twée historische schepen naast elkaar

Dinsdag 19 september ligt de Halve Maen aan de kade in Harlingen.

Wat zijn de verschillen en overeenkomsten met het expeditieschip van Willem Barentsz?

Hierbij een aantal kenmerken.

De Willem Barentsz

Expeditioneleider Willem Barentsz,
Schipper Jacob van Heemskerck
Doel vaarweg ontdekken via het Noorden
naar Azië

Aantal bemanningsleden 17 (12 overlevenden)
Ontdekt Bereneilanden en Spitsbergen.
Afmetingen l x b = 24 m x 5,5 m.
Gewicht zonder ballast 38.000 kg, totaal: 65 ton.
Aantal zeilen 5, zeiloppervlak 244 m².

Van de 17 Nederlandse bemanningsleden
kwamen er 12 veilig thuis.
Willem Barentsz overleed op de terugtocht.

Bouw romp, volgens de 16e eeuwse
schaalmethode, zo authentiek mogelijk.

De Halve Maen

Schipper Henry Hudson
Doel vaarweg ontdekken via het Noorden naar
Azië, om de Oost, dit was de strikte opdracht
van de VOC.

Aantal bemanningsleden 16, Engels-Nederlands.
Ontdekt de Hudson (Manhattan), Hudsonbaai.
Afmetingen l x b = 25,7 m x 5,3 m.
Gewicht met ballast 67,85 ton.
Aantal zeilen 6 (de halve Maen heeft aan de
boegspriet nog een "blind"zeil, oppervlak 254 m².

Henry Hudson keerde niet terug naar Nederland.
Hij week uit naar Engeland.

Bouw romp, deels volgens moderne jachthout-
bouw. De vorm van de romp is niet geheel
authentiek, de tuigage is correct, zoals in die tijd.

WAAROM VOER HUDSON OM DE WEST?

De reis van Hudson naar Azië

Hudsons opdracht/contract met de VOC werd zwart op wit gesteld op 8 januari 1609, met als tolk en getuige Jodocus Hondius (leerling van Mercator). Zijn opdracht was helder en luidde:

“... om een doorvaart te zoeken om de Noord, ten Noorden van Nova Zembla langs, dat hij Zuidwaarts zal kunnen zeilen tot een breedte van 60 graden...” “...verder wordt hij gelast om geen andere wegen of passages te overwegen.”

Uit zijn vorige reizen bleek al dat hij liever om de West, dan om de Oost een doorvaart wilde zoeken. Hudson vertrok op deze (derde) reis vanaf de rede van Texel in 1609. Het schip, de Halve Maen, was een jacht van 40 last (het expeditieschip van Barentsz was 30 last).

Nieuw Amsterdam - stad en huys in 1642

Het galjoen, de indrukwekkende snuit van de Willem Barentsz in aanbouw.

19/09/1596

HET VERHAAL VAN BARENTSZ

De zon scheen, het was rustig weer maar wel koud. We verzamelden hout om naar de plaats te brengen, waar we het huis wilden bouwen. We haalden twee vrachten hout. We moesten het wel zesduizend passen ver weg slepen, en dat tweemaal per dag.

Uit het dagboek van Gerrit de Veer (de mannen waren in de weer om hout voor het Behouden Huys te verzamelen, red.)

De reconstructie van het expeditieschip van Willem Barentsz

Aan de Willemskade in Harlingen wordt sinds zes jaren gebouwd aan een reconstructie van het expeditieschip van Willem Barentsz. Dit schip vertrok in mei 1596 en liep in het najaar bij Nova Zembla vast in het ijs en verging.

De doelstelling is een wetenschappelijk verantwoorde reconstructie te realiseren. Bijzonder daarbij is dat het voor het eerst in ca 300 jaar weer op de originele beroemde Nederlandse (schaalmethode) bouwwijze wordt herbouwd.

Intussen zijn er 24.000 manuren (van vrijwilligers!) aan arbeid verricht en de romp is voor 90% klaar. Er is zo'n 65.000 kilo hout verwerkt. Aan touwwerk is ruim vier kilometer touw nodig.

In het voorjaar van 2018 wordt het schip te water gelaten.

14 september 1596 - Afbeelding van de drie beren die bij het schip kwamen. De ene bleef achter een ijsschots liggen terwijl de andere twee naar het schip liepen en een stuk vlees pakten, dat daar in een tobbe stond te weken.

We schoten er één dood. De andere, die niet wist wat zijn makker was overkomen, bleef lang bij hem staan en rook aan hem. Tenslotte liep hij weg. Daarna kwam hij op ons af en ging op zijn achterpoten staan. We schoten hem dood en zetten hem daarna op zijn poten en lieten hem zo bevriezen.

19/09/1609

HOE VERGING HET HUDSON

Het was mooi, en zonnig weer. Met het doorkomen van vloed, tegen elf uur, lichtten we het anker en met niet minder dan vijf vadem water, voeren we zes mijl de rivier op. We ankerden en lagen op minstens acht vadem water. De inlanders kwamen bij zwermen aan boord. Ze brachten ons druiven en pompoenen die we voor dingen van weinig waarde kochten. Velen van hen brachten bever- en ottervellen, die we voor kralen, messen en bijlen kochten. We bleven hier de hele nacht ten anker.

Uit het scheepsljournaal van Henry Hudson, opgetekend door stuurman Robert Juet

Het galjoen van de Halve Maen, met daarop het buitenboord toilet.

19/09/2017

De Halve Maen ligt in Harlingen aan de Willemskade vlakbij de Barentszwerf.

09.00 uur - 10.00 uur
persbijeenkomst
15.00 uur - 18.00 uur
open voor publiek
ontvangst sponsors,
supporters en
vrienden van SEWB.
Toegang gratis.

De tocht van de Halve Maen naar Harlingen is te volgen op website www.findship.co/. Toets onder find ship: Halve Maen en u vindt de locatie van dat moment.

De ontdekking van Manhattan

Ruim 400 jaar geleden voer Henry Hudson als eerste Europeaan de Hudson op (hij noemde de rivier de High Hills).

De indianen die ze ontmoetten spraken over het land Manna Hatta. In 1623 besloot de West-Indische Compagnie hier fort Amsterdam te bouwen, het latere Nieuw Amsterdam/New York.

Om zijn opdrachtgevers te ontlopen - Hudson had de opdracht immers niet uitgevoerd - voer hij niet naar Nederland terug maar naar Engeland, waar hij op 7 november 1609 in Dartmouth Devonshire aankwam.

Vanwege zijn reis, dragen de rivier en de baai zijn naam; de Hudson en de Hudson Bay.

In 1674 is Nieuw Amsterdam geruild tegen Suriname bij de vrede van Westminster.

STICHTING EXPEDITIESCHIP

Willem Barentsz

Onze zakelijke sponsors steunen ons, steun onze sponsors!

ABL Boomverzorging & Transport, Ede
Annehiel Rondhoutverwerking, Hoogersmilde
ANWB, Den Haag
Arriva Nederland
BDS Harlingen
Bilderberg Landgoed Lauswolt, Beetsterzwaag
Bodewes Shipyard, Harlingen
Boerderijstroom.nl
Boers Tuinhout Harlingen BV
Boomrooierij Terpstra, Firdgum
Bouwbedrijf Firma H van der Zee & Zn, Harlingen
Bruinsma installatiebedrijf, Achlum
BWV borstels & reinigingstechniek VOF, Harlingen
Chipmunk Consultancy, Veessen
Cor Bos, Terschelling
Cygnea, Schoonhoven
De Boer & De Groot b.v., Harlingen
De Vlas Transport B.V., Harlingen
DeWALT B.V.
Dick Bijlsma
ERIKS bv, Alkmaar
Exploitiemaatschappij De Ried bv, Harlingen
Forensisch Psychiatrisch Centrum Veldzicht, Balkbrug
Frisia Zout BV, Harlingen
GAMMA Harlingen
Garage Cats, Witmarsum
Gemeente Harlingen
Grafisch Centrum Harlingen
Grand Café Restaurant Zeezicht, Terschelling
Gravin van Bylandt Stichting, Den Haag
Haisma Scheeps & Industriemotoren B.V., Harlingen
Harlingenboei.nl
Harlinger Aardewerk- en Tegelfabriek
Harlinger Overslag- en Veembedrijf B.V. (HOV)
H&M Houtbewerkingsmachines, Sneek
Heijmans Utiliteitsbouw, Drachten
Herman Horselenberg, restaurator ant. uurwerken
H.J. Jilderts Holding B.V., Harlingen
Holland Hotel Restaurant Zeezicht, Harlingen
Houtcompagnie Almenum bv, Harlingen
Houthandel De Kleine, Heteren
Houtverzorging club Drachten e.o
Houtzagerij & Houthandel De Zeewering, Zurich
It Fryske Gea, Rijs

Jansma Wegen en Milieu B.V., Drachten
Je Maintiendrai Fonds, Leeuwarden
Joachim de Ruijter Fotografie, Harlingen
JR Shipping BV, Harlingen
Kamphuis Hoogwerkers B.V., Zutphen
Kelfort Hybride kit - Ferney Group BV, Heerhugowaard
Kieftenburg Boomsma B.V., Pingjum
KTF Harlingen BV
Kuipers Woudsend B.V.
Kunstenaarsassociatie 'Het Zilt', Harlingen
Langhout Heftrucks, Franeker
Lions Club Tsjerk Hiddes, Harlingen
Makelaardij Stegenga B.V., Harlingen
Mannen van Staal, Leeuwarden
MDC (Maritieme Designs Company), Oosterbierum
Metabo Nederland BV, Breukelen
Nesta Shipping B.V., Harlingen
Nuon, Leeuwarden
Oosterhof Holman BV, Harlingen
Project Delta Group
Provincie Fryslân
Rabobank NW Friesland
Sail-Point webmagazine voor kl. Scheepvaart
Scheepswinkel van Meer, Harlingen
Smeding Groenten en Fruit, St. Annaparochie
Sociëteit Zeeburg, Harlingen
Staatsbosbeheer (diverse regio's)
Steemar marine service, Harlingen
Stichting Maritiem Centrum, Doorn
Tehado Engineering B.V., Drachten
Ten Bulte Rondhout, Winterswijk
Terp 10 Communicatie, Oosterbierum
Touwfabriek Langman BV, Nijkerk
Van den Herik, Sliedrecht
Van der Wal v.o.f. boomrooierij, Quatrebras
Van Smeden Harlingen B.V.
Ventura Systems BV, Bolsward
Vermilion Energy Netherlands B.V., Harlingen
Visser A.T.R. B.V., Harlingen
Visser Special Metal Products, Harlingen
Wateler a.t.b. B.V., Minnertsga
Wierda Scheepsreparatie B.V., Harlingen
Windpowercentre BV, Harlingen
Zuidema Kraanbedrijf BV, Harlingen

Colofon

De Barentsz Special is een uitgave van de Stichting Expeditiechip Willem Barentsz (SEWB). Deze special verschijnt in bijzondere gevallen. De inhoud van dit magazine valt onder verantwoording van SEWB.

© Voor het overnemen van artikelen en foto's is toestemming nodig van SEWB.

Eindredactie: Jan de Jager

Redactie: Jan de Jager
Tiedo de Boer
Karel Jan Elsdijk

Tekst en fotografie: Jan de Jager (tenzij anders vermeld)

Vormgeving: Paul Meijeraan

Correspondentieadres:
De Leeuwerik 4 - 8862 LA HARLINGEN
Telefoon: (0517) 416 051 / 06-48129591

Voor reacties, adreswijzigingen, aanmeldingen en dergelijke: info@dewillembarentsz.nl

Het Barentsz-project op internet:
www.dewillembarentsz.nl.
Hier kunt u zich ook aanmelden
als vriend of als vrijwilliger.

Facebook: [VriendenvandeWillemBarentsz](https://www.facebook.com/VriendenvandeWillemBarentsz)

IBAN: NL70ABNA0589169831
ANBI erkenning, nr.: 8221.57.846
KvK nr.: 01178808

